

AMIKO	<i>prijatelj</i>
ÆAMBRO	<i>soba</i>
ÆU	<i>je li, da li, zar</i>
DE	<i>od</i>
EN	<i>u</i>
ESTI	<i>biti</i>
ØI	<i>ono (on, ona) (za stvari)</i>
HOTELO	<i>hotel</i>
ILI	<i>oni</i>
INSTRUI	<i>obu avati, u iti nekoga</i>
JES	<i>da</i>
KAJ	<i>i, te, pa, a</i>
KIO	<i>šta</i>
KIU	<i>ko</i>
LA	<i>(odre ni lan)</i>
LABORI	<i>raditi</i>
LERNI	<i>u iti</i>
LERNANTO	<i>u enik</i>
LI	<i>on</i>
LIBRO	<i>knjiga</i>
LINGVO	<i>jezik</i>
MI	<i>ja</i>
NI	<i>mi</i>
NOMO	<i>ime</i>
NUN	<i>sada</i>
PAPERO	<i>papir</i>
PATRO	<i>otac</i>
RESPONDI	<i>odgovoriti</i>
SEØO	<i>stolica</i>
SIDI	<i>sjediti</i>
SKRIBI	<i>pisati</i>
SPORTO	<i>sport</i>
SUR	<i>na</i>
PI	<i>ona</i>
TABLO	<i>sto</i>
VI	<i>ti, vi</i>

AMIKO OMER

Omer estas mia amiko. Li estas lernanto kaj sportisto. Li nun sidas en æambro kaj lernas. Sur tablo estas paperoj kaj libroj. Øi estas skribotablo. La libroj sur la tablo estas lernolibroj.

La patro kaj la patrino de mia amiko ne estas en la æambro. Ili nun laboras. Lia patro estas laboristo, li laboras en hotelo. La patrino instruas. Pi estas instruistino.

vjeŝbe

ekzercoj

prevedite i odgovorite ❶ traduku kaj respondu

1. *Ko je tvoja prijateljica?*
2. *Da li tvoja prijateljica Ana sada piŝe u sobi?*
3. *Da li prijatelj tvoga oca radi u hotelu?*
4. *Ŝta je na radnom stolu u naŝoj sobi?*
5. *Je li udŝbenik esperanta na tvom stolu?*

dopunite re enice ❷ kompletigu la frazojn

1. En la æambro estas
2. sidas sur seøø.
3. Instruisto Laboristo
Lernanto
4. Omer kaj Ivo estas lernant kaj sportist
5. La patro Omer estas instruisto.
6. La sego estas en æambro.
7. La libro estas li ...
8. Mia nomo est... ..

prevedite ❸ traduku

amikino, labortablo, esperantisto, instruisto, hotelæambro, enskribi, skribotablo, lingvisto, lernoæambro.

GRAMATIKA

GRAMATIKO

abeceda / ALFABETO

Abeceda se sastoji od 28 slova (glasova):

a, b, c, æ (=), d, e, f, g, ø (=), h, ħ ("tvrdo" h, izme u h i k - ħirurgo), i, j, ¼ (=ž), k, l, m, n, o, p, r, s, þ (=š), t, u, ý (kratko u - aýto), v, z.

Slovo ý se piše samo iza samoglasnika a, e, o, tj. aý, eý, oý sa kojim ini dvoglas.

Pismo koje koristi me unarodni jezik je latinica. Svakom glasu odgovara jedno slovo, ita se onako kako je napisano.

lan la / ARTIKOLO (la)

lan la je odre eni (kada se govori o poznatoj ili odre enoj svari) i jednak je i za muški i za ženski rod.

Ne prevodi se na naš jezik, a ima zna enje taj, ta, to; npr. domo - ku a (op enito), la domo - (ta) ku a.

naglasak / AKCENTADO

Naglasak je uvijek na pretposljednem slogu:

a-dre-so, ad-vo-ka-to, æ-ko-la-do, ¼ur-na-lo,
au-to-mo-bi-lo, ħi-rur-go, ma-þi-no.

imenice /SUBSTANTIVO(O)

Sve se imenice u esperantu u prvom padežu (nominativu) jednine završavaju gramati kim nastavkom -o.

Npr. agronom/o, botanik/o, cement/o, diplom/o, kapital/o.

množina / PLURALO (J)

U prvom padežu množine sve se imenice završavaju dodatnim nastavkom -j.

li ne zamjenice /
PERSONPRONOMOJ

Npr. agronom/o/j, diplom/o/j esper/o/j, gitar/o/j hotel/o/j.

Li ne zamjenice u esperantu su:

Jednina	Množina
---------	---------

1. lice	mi	(ja)	ni	(mi)
---------	----	------	----	------

2. lice	vi	(ti)	vi	(vi)
---------	----	------	----	------

3. lice	li	(on)	ili	(oni, one, ona)
---------	----	------	-----	-----------------

þi	(ona)
----	-------

øi	(ono)
----	-------

prisvojne zamjenice /
POSEDPRONOMOJ

Prisvojne zamjenice se tvore dodavanjem nastavka -a na li nu zamjenicu:

mia - moj, -a, -e	nia - naš, -a, -e
-------------------	-------------------

via - tvoj, -a, -e	via - vaš, -a, -e
--------------------	-------------------

lia - njegov, -a, -o	ilia - njihov, -a, -o
----------------------	-----------------------

þia - njezin, -a, -o

øia - njegov / njezin, -a, -o

glagoli /
VERBO-INFINITIVO (1) Svi glagoli u esperantu imaju u neodređenom obliku ili *infinitivu gramati ki nastavak -i*.
Npr. akcept/i, inform/i, konstruii, parol/i, labor/i.

sadašnje vrijeme /
PREZENCŬ (AS) Sadašnje vrijeme (prezent) tvori se dodavanjem gramati kog nastavka *-as* (umjesto infinitivnog nastavka *-i*) na korijen rije *i*, koji je jednak u svim licima jednine i množine.

Mi parolas (govorim) Ni parolas (govorimo)
Vi parolas (govoriš) Vi parolas (govorite)
Li, ĩi, ōi parolas (govori) Ili parolas (govore)

pomo ni glagol /
VERBO ESTI Pomo ni glagol biti = ESTI. U sadašnjem vremenu to je:
Mi estas = (ja) sam; Vi estas = (ti,vi) si (ste); Li, ĩi, ōi estas = (on, ona, ono) je; Ni estas = (mi) smo; Ili estas=(oni)su.
Omer estas lernanto = Omer je u enik.

upitne rije i
DEMANDOVORTOJ ĀEU, KIO, KIU ĀEU - upitna rije , koja se moēe prevoditi na slijede e na ine:
Āeu vi sidas? = Da li sjediš? Sjediš li? Zar sjediš?
KIO(N) upitna rije sa zna enjem šta. Kio estas sur la tablo?
Libro estas sur la tablo. Kion vi vidas? (Šta vidiš)
Homon mi vidas. Dakle u slu aju kad e na njegovo mjesto u odgovoru do i rije u akuzativu (objekt).

potvrđna i nije na rije **da, ne**
RESPONDOVORTOJ JES, NE KIU - upitna rije sa dva zna enja **ko, koji (koja, koje)**. Npr. Kiu estas vi? = Ko si ti. Kiu instruisto sidas? =Koji u itelj sjedi?

sufiks **-ist** /
SUFIKSO - IST JES - da. Jesi li u sobi? Āeu vi estas en la ħambro?
Da, u sobi sam. Jes, en la ħambro mi estas.
NE - ne. Ne, nisam u sobi. Ne mi ne estas en la ħambro.

sufiks **-in** /
SUFIKSO - IN Ozna ava zanimanje, profesiju, pripadništvo nekom pokretu.
Npr. instru-ist-o u itelj (zanimanje mu je da podu ava);
hotel-ist-o = hotelijer (radi u hotelu);
esperant-ist-o = esperantista (pripadnik pokreta za esperanto)

sufiks **-in** /
SUFIKSO - IN Ozna ava ženski rod. lernant-o =u enik, lernant-in-o = u enica
patr-o = otac, patr-in-o = majka; instru-ist-o = u itelj;
intru-ist-in-o = u iteljica

AL	<i>k(a), prema</i>
AMI	<i>voljeti</i>
ANKAŬ	<i>tako er, i</i>
ANKORAU	<i>joŝ</i>
BELA	<i>lijep</i>
BONA	<i>dobar</i>
BONVOLU	<i>izvolite</i>
DANKON	<i>hvala</i>
DEMANDI	<i>pitati</i>
DIRI	<i>re i, kazati</i>
DONI	<i>dati</i>
FACILA	<i>lahak, lagan</i>
FARI	<i>inili</i>
FRATO	<i>brat</i>
GRANDA	<i>velik</i>
HAVI	<i>imati</i>
HEJMO	<i>dom; zavi aj</i>
IRI	<i>i i</i>
JEN	<i>evo, eno, eto</i>
JUNA	<i>mład</i>
KAFO	<i>kahva, kafa</i>
KIE	<i>gdje</i>
KIA	<i>kakav</i>
KUIRI	<i>kuhati</i>
KUN	<i>s(a)</i>
LEGI	<i>itati</i>
MONO	<i>novac</i>
NOVA	<i>nov</i>
NUR	<i>samo</i>
OKULO	<i>oko</i>
PAROLI	<i>govoriti</i>
POVI	<i>mo i</i>
PRI	<i>o, za</i>
RIGARDI	<i>gledati</i>
SALUTON	<i>zdravo</i>
SE	<i>ako, da, kad</i>
SED	<i>ali, nego,</i> <i>ve , a</i>
ĤATI	<i>voljeti neŝto</i>
TRE	<i>vrlo, veoma</i>
TRINKI	<i>piti</i>
VARMA	<i>topao</i>
VENI	<i>do i</i>
VIDI	<i>vidjeti</i>
VOLI	<i>htjeti</i>

LA AMIKINO DE OMER

Omer havas amikino. Ĥia nomo estas Ana. Ĥi estas juna kaj bela. Ana kaj Omer estas geamikoj. Ana venis al hejmo de Omer.

- Bonvolu eniri, amikino.
- Saluton Omer. Kion vi faras?
- Saluton. Mi legis, sed nun mi volas paroli kun vi.
- Ĥeu vi havas bonan libron?
- Jes, mi havas. Mi Ĥatas legi nur bonajn librojn. Ĥeu vi volas trinki kafon?
- Jes. Ĥeu viaj gepatroj kaj gefratoj estas en via hejmo?
- Ne. Jen la kafo, Ĥi estas ankoraŭ varma. Mi nun kuiris oin.
- Dankon. Mi povas trinki ankaŭ malvarman kafon.

Omer rigardis la belajn okulojn de Ana. Mi vidas, ke li amas Ĥin

vjeŝbe

ekzercoj

prevedite i odgovorite ❶ traduku kaj respondu

1. Kakva je tvoja stara ku a?
2. Koje knjige si itao i je su li dobre?
3. Ŝta su Ana i Omer inili u maloj Omervoj sobi?
4. Voliŝ li itati knjige o ljubavi?
5. Ko e i i s tobom tvojaj ku i?
6. Kakve su o i tvoje prijateljice?

dopunite re enice ❷ kompletigu la frazojn

1. Omer havas amik.... kaj amikin
- Ili estas ...amikoj.**
2. Li kuiras kaf ... kaj ili trinkas oin... en nia hejmo.
3. Ili iras ... la hotelo.
4. Ĥi vidas, ... Omer amas Ĥi...
5. Ili havas facil... Lernolibroj

prevedite ❸ traduku

eniri, enhavo, kunsido, malbona, kunveno, malfacila, maljuna, gepatroj, alveni, bonvena, gefratoj, trinkmono, neesperantisto, malami, kunlabori, geparolistoj

GRAMATIKA

GRAMATIKO

pridjevi /

ADJEKTIVOJ (A)

Svi pridjevi u esperantu u prvom padežu jednine se završavaju gramati kim nastavkom **-a**. Npr. bona/**a**, bel/**a**, interes/**a**, nov/**a**, perfekt/**a**.

U prvom padežu množine svi pridjevi imaju dodatni nastavak **-j**. Pridjevi se slažu sa imenicama u broju. Npr. jednina nov/**a** hotel/**o**, množina nov/**a/j** hotel/**o/j** ili bel/**a/j** junulin/**o/j**, grand/**a/j** dom/**o/j**..

akuzativ

/

AKUZATIVO KUN DEKLINACIO DE SUBSTANTIVOJ KAJ ADJEKTIVOJ (-O, -ON, -OJ, OJN, -A, -AN, -AJ, -AJN)

Esperanto ima dva padeža: **nominativ** (naš prvi padež) i **akuzativ** (naš etvrti padež).

U nominativu se imenice/pridjevi završavaju na **-o/-a**, u množini **-oj/-aj**, a u akuzativu se dodaje nastavak **-n**, u množini **-jn**.

Svi ostali padeži bosanskog jezika u esperantu se izražavaju pomo u raznih prijedloga.

Npr.:

2. padež - **de**, **da**
3. padež - **al**
5. padež - vokativ, izražava se nominativom (sa uzvikom)
6. padež - **kun**, **per**
7. padež - **pri**, **en**

pravljenje rije /

VORTFARADO

Osobina korijena u esperantu je da se promjenom gramati kog nastavka mogu praviti nove rije i sa zna enjem saglasno novom gramati kom završetku; npr. tabl/**o** - sto (imenica), tabl/**a** - stoni (pridjev).

Ili kombinacijom razli itih sufiksa i prefiksa: npr. san/**a** - zdrav, san/**o** - zdravlje, mal/san/**o** - bolest, san/**ig/i** - sanirati, **re**/sanigi - ozdraviti, malsan/**ul/o** - bolesnik, malsanul/**ej/o** - bolnica, san/**i** - biti zdrav, resan/**ig/ant/o** - rekonvalescent, san/**ig/eb/a** - izlje iv. Nove rije i se tako er tvore sastavljanjem dva ili više korijena razli itih rije i, stim da se rije sa glavnim zna enjem nalazi na kraju dok prednji, sporedni elementi samo bliže odre uju zna enje glavnog elementa.

Npr. skrib/maĥino - pisa a mašina, ali može i obrnuto maĥin/skribo - mašinsko pismo.

Ili, postmarkkolektado - skupljanje poštanskih maraka se sastoji od dva sporedna elementa post- mark- i jednog glavnog

elementa kolekt - sa sufiksom
trajanja -ad i gramati kim
završetkom -o.

Ako je složenicu teško izgovarati izme u korjenova se može
umetnuti -o. Npr. lern/o/æmbro - u ionica
Sistem pravljenja rije i, koji je u esperantu vrlo elasti an,
omogu uje da se sa poznavanjem zna enja relativno malog broja
korijena i osnovnih gramati kih pravila ovlada vrlo bogatim i
izražajnim leksi kim fondom.

Prošlo vrijeme tvori se dodavanjem nastavka -is, koji je jednak
u svim licima jednine i množine.

prošlo vrijeme /

PASINTA TEMPO (IS)

Mi parolis (govorio sam)

Ni parolis (govorili smo)

Vi parolis (govorio si)

Vi parolis (govorili ste)

Li, ĵi, ŝi parolis (govorio/

Ili parolis (govorili/

govorila/govorilo je)

govorile/govorila su)

Budu e vrijeme (futura) tvori se dodavanjem nastavka -os, koji je
jednak u svim licima jednine i množine.

budu e vrijeme /

FUTURO (OS)

Mi parolos (govorit u)

Ni parolos (govorit emo)

Vi parolos (govorit eŝ)

Vi parolos (govorit ete)

Li, ĵi, ŝi parolos (govorit e)

Ili parolos (govorit e)

Veznik ke zna i da. Treba paziti da se ne miješa sa našom
potvrdom rije ju da (koja se na esperantu prevodi rije ju jes).

veznik ke /

KE Jes, mi manøas. (Da, jedem.)

Vi vidas ke mi manøas. (Vidite da jedem.)

neke rije i uljudnosti /

KELKAJ AFABLVORTOJ

bonvolu = izvolite

dankon = hvala

saluton = zdravo

upitne rije i /

DEMANDOVORTOJ

kia - ko, koji kian - kakav, kakvu, kakvo

kial - zašto kiajn - kakve, kakvu

prefiks mal-

PREFIKSO MAL-

Daje osnovnoj rije i suprotno zna enje:

bona - dobar; malbona - loŝ bela - lijep; mallbela - ruŝan,

granda - velik; malgranda - malen

prefiks ge-

PREFIKSO GE-

Ozna ava više osoba oba spola.

Npr: ge - amik - oj (prijatelji i prijateljice),

ge - patr - oj (roditelji)

AFERO	<i>stvar, posao</i>
ALIA	<i>drugi</i>
ANTAYĀ	<i>ispred</i>
AŬ	<i>ili</i>
CENT	<i>sto(tinu), 100</i>
DENOVE	<i>opet</i>
FINE	<i>kona no</i>
FINO	<i>kraj, zavrŝetak</i>
FORTA	<i>jak</i>
GULDENO	<i>gulden</i>
ØOJA	<i>veseo</i>
HO	<i>o!, hej</i>
KANTI	<i>konobar, kelner</i>
KIE	<i>gdje</i>
KIEL	<i>kako</i>
KOMPRENI	<i>razumjeti</i>
KUKO	<i>kola</i>
LOKO	<i>mjesto</i>
LONGE	<i>dugo</i>
MANØI	<i>jesti</i>
MULTE	<i>mnogo</i>
NU	<i>no</i>
OKAZI	<i>dogoditi se</i>
PER	<i>pomo u</i>
PORTI	<i>nositi</i>
POST	<i>iza, za, nakon, poslije</i>
RAPIDA	<i>brz</i>
RIÆA	<i>bogat</i>
SCII	<i>znati</i>
SEN	<i>bez</i>
SERÆI	<i>tražiti</i>
STRATO	<i>ulica</i>
SUFIÆA	<i>dovoljan</i>
SUKO	<i>sok</i>
TAGO	<i>dan</i>
TRA	<i>kroz</i>
UNU	<i>jedan</i>
VIZAØO	<i>lice</i>
VOÆO	<i>glas</i>

EN KAFEJO

Ana kaj Omer longe parolis antaŭ la lernejo, Poste ili øoje iris tra la strato. Estis varma tago. Ili vidis kafejon kaj en øi kukojn,

- Ni eniru kaj manøu -diris Omer.-
- Æu vi havas sufiaan monon?
- Kompreneble, mi havas cent eýrojn.-
- Vi estas riæa!

La kelnero alportis multajn kukojn, Ili manøis kaj post la manøo la kelnero denove venis. Omer seræis en unu loko ... seræis en alia ... Lia vizaøo estis maløoja. Fine li diris per malforta voæo:

- Mi ne havas monon.

Kio okazis poste? Æu vi scias?

vjezbe

ekzercoj

prevedite i odgovorite ① traduku kaj respondu

1. Da li konobari u velikim hotelima razumiju više jezika?
2. Znaŝ li, da li Ana voli novu pjesmu o siromahu i ljepotici?
3. Gdje si vidio starca i mladi a, koji su nosili veliki sto? Dugo sam ih tražio.
4. Kako se dogodilo da si nam opet doŝao bez brata i sestre?
5. Da li novom knjigom možeŝ dovoljno brzo u iti esperanto ili ti je teŝko?

dopunite re enice ② kompletigu la frazojn

1. Mia amiko skribas mult ...
2. Bela knabino estas bel ...
3. Ni havas multa ... bela ... afero ...
4. Ni lernas en lern ... long ...
5. Miaj ... patroj mangas en mang ...
6. La kuko estas mang ...

prevedite ③ traduku

antaŭambro, malamiko, malantaŭ, maljunulino, antaŭvidi, malrapida, trarigardi, gejunuloj, alporti, belulo, junulo, trinkejo, malmulte, finfine, malriaulo, tagmanøo, tralegi, malnova, laborejo, travidebla, trinkebla

prilozi /

ADVERBOJ (-E)

Svi prilozi u esperantu se završavaju gramatièkim nastavkom -e. Npr. bel/e (lijepo), bon/e (dobro), varm/e (toplo), kor/e (srda no). Razlika izme u pridjeva i priloga je u tome što se pridjevi odnose na imenice i imeni ke rije i, a prilozi se odnose na glagole.

Npr. Bela sinjorino paŝas bele. Bona homo agas bone.

zapovjedni na in (imperativ)

IMPERATIVO (U)

Zapovjedni na in (imperativ) tvori se dodavanjem nastavka -u, koji je jednak u svim licima jednine i množine.

Parol/u!

Govori! Govorite!

Ankaŝ vi parol/u! I ti govori! I vi govorite!

Ni parol/u! Govorimo!

Ili parol/u! Neka govore.

prijedlozi per, kun /

PER/KUN

Per je prijedlog koji ozna ava sredstvo ili oru e.

Per voa mi parolas. Glasom govorim. Per biciklo mi iras al fonto de rivero Bosnio. Biciklom idem na vrelo Bosne.

Per akvo mi lavas manojn. Vodom perem ruke.

Kun je prijedlog koji ozna ava društvo.

Mi dancas kun mia amatino. Plešem sa svojom dragom.

Kun miaj gepatroj mi veturas per auto. Sa svojim roditeljima vozim se autom.

prijedlozi post/malantaŝ

POST/MALANTAŝ

Prijedlog post ima naj eš e vremensko zna enje (nakon, poslije).

Npr. Mi venos post tri horoj. Do i u poslije (nakon) tri sata.; ali može imati i lokalno zna enje: Mi iras post vi. Idem iza tebe.

Ipak, u ovom drugom slu aju eš e upotrebljavamo malantaŝ.

Mi iras malantau vi. Idem za tobom (iza tebe).

Poste zna i poslije. (prilog).

sufiks -ul

SUFIKSO -UL

Ozna ava ovjeka odre enih osobina:

grand-ul-o - velik ovjek, velikan; malbon-ul-o - loš ovjek, zlo a; malbel-ul-in-o - ružna žena, rugoba

sufiks -ej

SUFIKSO -EJ

Ozna ava prostor ili prostoriju.

side-ej-o B sjedište (vlade); lern-ej-o B škola; kuir-ej-o - kuhinja

sufiks -ebl

SUFIKSO -EBL

Ozna ava mogu nost:

manø-ebl-a - jestiv (ono što se može jesti); ebl-e - možda, mogu e; kompren-ebl-e - razumljivo (može se razumjeti)

